

Pensioenfondsen moeten zich onnodig arm rekenen

Er wordt driftig overlegd over het pensioenstelsel, maar dat stelsel is helemaal niet zo slecht als wordt beweerd.

Leo Bisschops, Rob de Brouwer en Mari Vervaart

Dagelijks lees je over de crisis waarin ons pensioenstelsel verkeert en je zou haast gaan geloven dat het waar is. Natuurlijk zijn er ontwikkelingen waar ons pensioenstelsel, zoals het sinds jaren is ingericht, niet op is berekend. Denk aan het toegenomen aantal zelfstandigen zonder personeel en flexwerkers, die geen pensioen opbouwen. Die ontwikkelingen hebben echter weinig te maken met de aard van ons pensioenstelsel. Het zijn onderwerpen die door maatregelen op de arbeidsmarkt worden aangepakt.

Je hoort ook wel dat de stijgende levensverwachting niet is verrekend in de pensioenen en dat de vergrijzing een probleem is. Onjuiste beweringen, gebaseerd op onkunde of kwade wil. Want voor het aanvullend pensioen wordt door elke deelnemer gespaard en vanuit het opgebouwde vermogen wordt voldoende geld gereserveerd om de kosten van een ouder wordende bevolking te dragen.

Verreweg de meeste pensioenfondsen beschikken over voldoende geld om aan al hun verplichtingen te voldoen. Elke maand opnieuw wordt berekend of er genoeg geld in de pot zit voor de komende zestig jaar. Een pensioenfonds beschikt over een vermogen dat belegd wordt in aandelen, onroerend goed en leningen aan bedrijven en overheden. Dat vermogen brengt geld op. Zo is het gemiddelde rendement van het vermogen van onze pensioenfondsen meer dan 5 procent over de langere termijn. Maar het zijn de eisen die aan die berekening worden gesteld die roet in het eten gooien. Pensioenfondsen moeten zich onnodig arm rekenen en mogen daarom de uitkeringen niet aanpassen aan de geldontwaarding.

Natuurlijk zijn resultaten uit het verleden geen garantie voor de toekomst. Je moet voorzichtig zijn met het vooruitlopen op toe-

▲ Door de lage rekenrente krijgen gepensioneerden niet altijd wat is beloofd. Dat leidt tot onvrede.

FOTO ROOS KOOLE/ANP

komstige rendementen en een reserve inbouwen voor als het anders loopt dan verwacht. De Nederlandsche Bank heeft het normrendement vastgesteld waarmee pensioenfondsen moeten rekenen. Dat is nu ongeveer 1,5 procent en dat is wel heel erg laag. De Nederlandsche Bank wil dat pensioenfondsen net doen alsof ze geen aandelen of onroerend goed hebben, maar alleen leningen aan overheden met een laag risico en bij gevolg laag rendement. Door de geldschepping door de Europese Centrale Bank onder leiding van Mario Draghi is de rente voor deze leningen nu al sinds 2014 extreem laag.

Dat lage rekenrendement is een probleem, omdat daardoor een buitengewoon pessimistisch beeld van onze pensioenfondsen wordt geschetst: alsof ze niet gemiddeld 5 maar slechts 1,5 procent rendement realiseren.

Daar komt nog iets bij. Zelfs als een pensioenfonds ook volgens dit lage rekenrendement over voldoende middelen zou beschikken, dan nog mag het de pensioenaanspraken van werknemers en de pensioenuitkeringen van gepensioneerden niet zomaar verhogen. Pensioenfondsen moeten eerst over een reserve van meer dan 10 procent beschikken alvorens ze mogen beginnen met nadenken over verhogingen. Een volledige aanpassing aan de prijsontwikkeling mag alleen bij een

reserve van meer dan 20 procent. Hiermee dwingt de politiek pensioenfondsen tot een extreem voorzichtig beleid. Er zitten twee sloten op de deur: een belachelijk laag rekenrendement en enorme buffers.

Bij het vaststellen van de premie wordt rekening gehouden met een zeker rendement. Het pensioenfonds gaat ervan uit dat de premie rendabel wordt belegd. Tot 2007 werd de premie berekend op basis van een rendement van 4 procent en daarna daalde dat geleidelijk tot iets boven de 2,5 procent. Als iemand altijd premie heeft betaald met als uitgangspunt een rendement van 2,5 tot 4 procent en als het pensioenfonds altijd een gemiddeld rendement heeft gemaakt van meer dan 4 procent, dan mag hij toch verwachten dat hij krijgt wat hem beloofd is? Nu hij dat al vele jaren niet krijgt, verliest hij zijn vertrouwen in ons pensioenstelsel en in zijn pensioenfonds. Maar het is niet zo dat het stelsel niet deugt of dat onze pensioenfondsen slecht presteren, ze moeten van De Ne-

derlandsche Bank net doen alsóf ze slecht presteren.

Als het rekenrendement voor de berekening van het benodigde vermogen ook 2,5 procent zou zijn, net zo hoog dus als het rekenrendement dat gebruikt wordt voor het vaststellen van de premies, dan is er niets aan de hand. Dan stijgen de reserves van onze pensioenfondsen naar 25 tot 30 procent en krijgen gepensioneerden jaarlijks de prijsstijgingen gecompenseerd. Maar zo'n aanpassing wil de regering niet, omdat dat hogere rekenrendement jongeren zou benadelen. Dat is echter alleen maar waar als het werkelijk gerealiseerde rendement lager is. En als dat zich werkelijk zou voordoen, kun je het rekenrendement weer aanpassen. De regering blijft echter vasthouden aan de extreem lage rente van een Italiaanse bankier, gecombineerd met hoge reserves. Aldus wordt een enorm vermogen opgebouwd waarvan de huidige gepensioneerden niet naar evenredigheid profiteren. Misschien komt de regering nog eens tot het inzicht dat de pensioenen gewoon kunnen stijgen en de koopkracht kunnen bijhouden, maar voor velen zal dat te laat komen.

Leo Bisschops is voorzitter van KBO-Brabant. Rob de Brouwer is pensioendeskundige van KBO-Brabant. Mari Vervaart is voorzitter van PVGE.

Gepensioneerde krijgt niet wat is beloofd en raakt vertrouwen kwijt